

Napóleon óriáskönyve

Tízmilliókat érő hétnyelvű biblia, Nagy Katalin cárnő és Napóleon szótárritkaságai, a tragikus sorsú Miksa császár Mexikót megjárt enciklopédiája, a világon egyedüli példányként őrzött, rézmetszetű kotta, s az első szegedi nyomdász kisfiának kétszáz éves írásfüzete – csupán néhány különlegesség az alapításának 125. évét ünneplő Somogyi-könyvtár kincsestárából.

Még a Dóm téri Somogyi-könyvtár kapuját naponta átlépők közül is kevesen tudják, hogy a bibliotéka a város legrégebbi, folyamatosan működő közművelődési intézménye. Az már közzismert, hogy létét az 1879-es árvíz után könyvtárát Szegednek följajló Somogyi Károlynak köszönheti. Az alapító oklevelet 1881. február 15-én hitelesítették.

Szőkefalvi-Nagy Erzsébet könyvtárigazgató kérésünkre a 125 éves közgyűjtemény „leg”-jeiből sorolt föl néhányat. A legrégebbi kéziratot könyvként őrzött Prágai Missaléhoz mindjárt bájos anekdota is fűződik. Az 1492-ből való, bőrhártyára írt misekönyvnek ugyanis előbb volt meg a kötése, mint a beleváló tartalom. A díszes, ámde üres borítóhoz méretben és tartalommal is illő kódexet hirdetés útján, a millennium évében vásárolta meg a könyvtár. A korának leggazdagabban illusztrált, fametszetekkel (köztük a híres Buda-ábrázolással) díszített könyvének számító, 1493-as Schedel-világkrónika népszerűségét jelzi, hogy utóbb kalózkodásban is megjelent.

A legkülönlegesebb könyv talán az a kínai-francia-latin szótár, amelyet Bonaparte Napóleon adatott ki, s amely mérete és súlya miatt csak fektetve tárolható. Méltó párja a Nagy Katalin orosz cárnő parancsára kiadott, kétszáz (!) nyelvű, cirill betűs szótár, amelyből mindössze negyven példány került könyvtárusi forgalomba. A legértékesebb kotta, Westhoff műve 1696-ból való: rézmetszéssel készült, s nincs párja a világon: az egyedül megmaradt példánnyal a Somogyi-könyvtár dicsekedhet.

A legnagyobb könyv a müncheni régi képtár festményeit rész- és acélmetszeteken bemutató album: 82x60 centiméteres, egy kötet 15 kilogrammot nyom. A legkisebb régi könyvecske egy 1628-ból származó, kétnyelvű, klasszikus görög-latin szöveggyűjtemény (4x9 centiméteres), amelybe egykori tulajdonosa a nyomtatott betűkkel arányosan picinyke megjegyzéseket is írt. A leghosszabb dokumentum egy 6,82 méteres, 1825-ből való térképekercs, amely az ókori Róma úthálózatát ábrázolja.

– A legértékesebb könyv címet nehéz lenne odaítni – mondta az igazgató. A kötetek értéke növekszik, árfolyamuk az interneten is követhető. Viszonyításképpen: egy kézzel színezett, egy lapos kiadványért hat éve 16 ezer dollárt kínáltak; a Somogyi páncélszekrényében a teljes, négy darabból álló sorozatot őrzik. Egy ötkötetes, hétnyelvű biblia értéke ma mintegy 30 millió forintra becsülhető.

A legkalandosabb úton Szegedre került könyvek bizonyára a Mexikóban kivégzett Miksa császár könyvtárának darabjai, amelyek az Újvilágot is megjárták. Tragikus sorsokat idéz föl a kufsteini várbörtönben 28 évesen elhunyt költő, Szentjóni Szabó László és az ugyanott raboskodó Batsányi János rejtjeles levelezését is őrző kötet.

Szerelmes levelek

A régi könyvek lapjai között hajdanvolt szerelmesek leveleire bukkanhat a kutató. De akad más is: Somogyi Károly egy miseruhához való anyag darabkáját rejtette el egy kötetben. A selyemhernyók tenyésztéséről szóló szakmunka borítójában pedig még a lepkék biztonságos szaporításához nélkülözhetetlen „nászszákcokská” is ott lapultak...

A könyvtárigazgató legkedvesebb kincsei között Somogyi Károly rajzalbumát, a könyvtáralapító fordításában kiadott, Piros tojások című, jó tanulóknak járó jutalomkönyvet, valamint az első szegedi nyomdász kisfia, Grün Jancsika 1800-as évek elejéről megmaradt írásfüzetét tartja számon.

(A Somogyi-könyvtár ritkaságait előzetesen egyeztetett időpontban megtekinthetik az érdeklődők.)

NYILAS PÉTER

Az emlékkönyvtárban őrzik a legértékesebb dokumentumokat
FOTÓ: FRANK WETTE

TORINO 2006: OLIMPIA A JÉG ÉS A SZENVEDÉLY JEGYÉBEN

A sportolók téli randevúja

A huszadik téli olimpiára 2500 versenyző érkezett és 1 milliónál is több nézőt várnak

FOTÓ: MTI/EPA CLAUDIO AGNESE

A franciaországi Chamonix-ban, 1924-ben rendezték az első téli olimpiát – igaz, a versenyzők akkor még nem tudták, hogy ötkarikás játékokon vesznek részt, a viadalt ugyanis csak később nyilvánították olimpiának. Torinóban tegnap kezdődött, február 26-ig tart az olimpia, huszadik alkalommal gyűltek össze a téli sportok szerelmesei.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az olimpiai lángot november 27-én, a hagyományoknak megfelelően az ókori játékok helyszínén, Olümpióban gyújtották meg, majd ezt követően 2006 kilométer és 534 váltás után Fani Halkia, a női 400 méteres gátfutás tavalyelőtti ötkarikás győztese futott be vele az első újkori olimpia központi arénájába, az athéni Panathinaikó-stadionba.

Láng a Ferrariban

A becses kincset egy olasz katonai gép szállította a görög fővárosból a római Ciampino repülőtérre. Egy rövid ideig

egy Ferrariban is „utazhatott” a téli olimpia lángja: Luca Badoer, az olasz Forma-1-es istálló tesztpilótája egy másik fáklyavivőtől kapta meg az ötkarikás játékok egyik jelképét, majd egy kétüléses modellben lassan végigautózott vele a vállalat maranellói központjában. Aztán a szomszédos országok – San Marino, Szlovénia, Ausztria, Svájc és Franciaország – egy-egy települését is érintette a váltófutás, mielőtt február 10-én a téli játékok ünnepélyes megnyitójára Torinóba érkezett.

A 11 300 kilométeres staféta során 10 001 futó adta kézzel a fáklyát, amely Olaszország valamennyi tartományát érintve, 140 városban járult hozzá az olimpiai hangulat erősítéséhez.

A magyarok olimpiái

A stafétában a magyarok január 29-én vették kézbe az olimpiai fáklyát, hogy végigfussanak vele a számukra kijelölt távon, az északon fekvő Bergamo városában. A csapat tagja volt – többek között – Béres Alexandra korábbi fitness vi-

Helyek és számok

Míg a nyári olimpiákat pár kivétellel mindig fővárosok rendezték (főként a fejlett infrastruktúra miatt), addig téli olimpiának akár kis lélekszámú hegyvidéki üdülőfalvak is otthont nyújtottak. Így aztán 1924-ben Chamonix (Franciaország), 1928-ban és 1948-ban St. Moritz (Svájc), 1932-ben Lake Placid (USA), 1936-ban Garmisch Partenkirchen (Németország), 1952-ben Oslo (kivételesen egy főváros, Norvégia), 1956-ban Cortina d' Ampezzo (Olaszország), 1960-ban Squaw Valley (USA), 1964-ben és 1976-ban Innsbruck (Ausztria), 1968-ban Grenoble (Franciaország), 1972-ben Sapporo (Japán), 1980-ban Lake Placid (USA), 1984-ben Szarajevó (Jugoszlávia), 1988-ban Calgary (Kanada), 1992-ben Albertville (Franciaország), 1994-ben Lillehammer (Norvégia), 1998-ban Nagano (Japán), 2002-ben Salt Lake City (USA) a téli sportok központja. A 2006-os XX. téli olimpiának az olaszországi Torino ad otthont, míg 2010-ben kanadai Vancouverben találkoznak a téli sportok szerelmesei. A rendezvények sikeres lebonyolítása sokkal inkább függ az időjárási és földrajzi tényezőktől, mint a nyári olimpiák esetében. Például 1964-ben Innsbruckban a hóhiány és az enyhe idő, 1984-ben, Szarajevóban pedig a hirtelen leesett hatalmas hómennyiség okozott gondot, a New York állambeli, mindössze 568 méteres tengerszint felett fekvő Lake Placidben pedig annak ellenére rendeztek kétszer téli olimpiát, hogy először vasúton szállították a havat a rendezvény színhelyére. A második olimpián pedig a kor akkori legkomolyabb hóágyparkja biztosította a megfelelő hóréteget a síp pályákon.

lág-, Európa- és magyar bajnok, háromszoros curling magyar bajnok, valamint Gyulai Miklós, a magyar bobválogatott alapító tagja. Érdekesség, hogy a váltófutócsapat két tagja úgy nyerte a részvételt: Papp Eszter és Rajnai Tamás a „Ki vigye a lángot?” kampány győztese.

A torinói téli olimpián 19 magyar versenyző (és egy tartalék) vesz részt. Téli olimpián magyar érmenek 1980-ban örülhettünk utoljára: Lake Placidben a Regöczy-Sallai jégtáncokécs ezüstöt szerzett. Az összesített éremtáblázaton Magyarország 2 ezüst- és 4 bronzéremmel a 30. helyen áll. Hazánkat megelőzi a hasonló adottságú Hollandia, de még a csak a rendszerváltozásig, illetve a csak azóta versenyző álló Szovjetunió – Oroszország, NDK-NSZK – Németország is.

A huszadik téli olimpia központját, Torinót és az ott lévő jeges versenyhelységeket, valamint a távolabbi létesítményeket vörös és kék színek uralják. A vörös a szenvedélyt, a kék a jeget, az égboltot és az éjszakai jelképezi. A méretekre jellemző, hogy többek között 7 ezer zászló és 28 ezer óriásplakát adja az említett olimpiai

köntöst. Az aggodalmaskodók attól tartanak nem lesz elegendő hó a versenyekhez, az állatvédők meg azt követelik, hogy a norvég küldöttség formaruhájáról távolítsák el a kapucni díszítő szőrmet.

Búcsúdal Bocellitől

Előzetes becslések szerint a televíziós közvetítés jóvoltából mintegy kétegy milliárd néző követi majd figyelemmel a torinói téli játékok záróünnepélyét. Az olimpiai stadionban február 26-án este 8 órakor kezdődő műsor első felében a hagyományos búcsúparádét láthatják az érdeklődők, a szokásokhoz híven a résztvevők nemzeti hovatartozásuktól függetlenül együtt vonulnak fel, majd – a MOB tájékoztatása szerint – olaszos karnevál következik. Az álarcos szereplők Federico Fellini Bohócok című filmjének eredeti jelmezeiben lépnek a közönség elé. A műsor csillaga Andrea Bocelli világhírű vak tenor, aki az olimpia búcsúdalát éneklé majd.

Az ünnepélyen a hagyományoknak megfelelően a következő téli játékok városának, a kanadai Vancouvernek a polgármestere, Sam Sullivan vezeti át az olimpiai zászlót.

TÉLI OLIMPIÁK

Éremtáblázat

	ORSZÁG	ARANY	EZÜST	BRONZ
1.	Szovjetunió	87	63	67
2.	Norvégia	83	87	70
3.	USA	59	59	40
4.	NDK	43	39	36
5.	Ausztria	39	53	53
6.	Svédország	39	28	35
7.	Finnország	38	49	48
8.	Németország	35	30	25
9.	Svájc	29	31	32
10.	Olaszország	27	27	23
11.	Kanada	25	25	29
12.	Oroszország	21	14	7
13.	Hollandia	19	22	19
14.	NSZK	18	20	19
15.	Franciaország	18	17	26
30.	Magyarország	0	2	4

Forrás: olimpia.webmania.hu

DM-grafika